

Prava Pučka Sloboda

PREDPLATNA CIENA NA GOD. K 2
- NA PO GOD. 1 - POJEDINI BROJ 2 p.
PREDPLATA SE ŠALJE UREDNIŠTVU

izlazi svakog četvrtka

IZDAVATELJ, VLASTNIK I ODGO-
VORNI UREDNIK: VLAD. KULIĆ
- UVRSTBE PO CIENIKU ili POGODBI

God. I.

ŠIBENIK, 26. studenoga 1908. god.

Broj 31.

† DAVID STARČEVIĆ.

Bio je pravaš zborom i tvorom. Svaka njegova rieč, svako njegovo djelo bijaše namijenjeno samo sreći Hrvatske. Za to je nad njegovim odrom i proplakala ciela Hrvatska.

Nije to ništa prečarana. U najzabavnijom seocu, u najvećem gradu domovine naše jednako je bolno odjeknula viest o Davidovoj smrti. Bio je ljubimac naroda, jer je za ljubav naroda pretrpio mnogo od tiranije silnika Khuen-Hedervarija, od pokvarenosti sudstva i uprave.

Pogotovo pak svi pravaši nadjoše se duhom oko mrtva Davida, da izkažu zadnju počast, znak ljubavi i udivljenja mužu, koji je u stranci prava zauzimao jedno od najodličnijih mjesta i to samo zaslugom svog čistog otačbeničtva, svoje lavske obrane hrvatske časti i ponosa, zaslugom svoje neodvisnosti, svog značaja i iskrene službe narodu i domovini Hrvatskoj.

I pravaši šibenski dadoše izraza iskrenoj svojoj žalosti nad gubitkom neprežaljenog Davida Starčevića.

S Davidom pade u grob junak, značaj, poštenjak, prava lička hrvatska korenika, samostalan duh, agilan, ratoboran muž, spreman uvijek na žrtvu za veliku ideju, koju je kao goruću vječnu baklju uzdigao nad Hrvatsku njegov neumrli stric Dr. Ante Starčević, za ideju slobode i jedinstva domovine naše.

Gubitak Davida žaliti je tim više, što živimo u ova teška vremena po naš narod hrvatski, gdje mogućnici i vlastodržci odlučuju o njemu bez njega i protiv njega; u ova teška doba, kad su sve to rjedji značajevi i požrtvovni rodoljubi, sve to brojniji tudjinski izmećari i sluge, robovi tudjinskih prohtjeva i upliva u domovini našoj; u ova teška doba, kad se zaraza svakojakih razdora medju nama širi upravo nastojanjem narodnih neprijatelja, a nemamo ljudi, nemamo pobornika, nemamo auktoriteta, koji bi uspjeli složiti ovaj narod u jednu vojsku protiv njegovim izrabiteljima i smutljivcima.

Takovi su nam dandanas sve to rjedji, a neprijatelj je već toliko zaglušio zemlju, da se njihov glas malo ili nimalo čuje. Sve što je još pošteno i čelično treba da se okupi, treba da se u Hrvatskoj složi i da predvodi

narod. To je danas najveća hrvatska politička nužda.

Dusi Davida i Ante Starčevića bili bi najsretniji, kad bi se to obistinilo.

Nastojmo, da im tu sreću što prije priuštimo, odužiti ćemo se tako njihovoj svetoj uspomeni i svetoj nam rodoljubnoj dužnosti.

Slava patnicima i mučenicima hrvatskim! Slava Davidu i Anti Starčeviću. Slava im vječna!

Šta je nova po svietu.

Hrvatska. Kad čovjeka — a i narod — koja nevolja snadje, eto ti za njom stotina drugih. Magjari su gospodari u ovoj državi još od 1848., kad su se ono bili pobunili proti kralju i s prijestolja ga bili skinuli, a Hrvati, koji su se proti njima borili pod banom Jelačićem, oni su i gonjeni i progonjeni po tamnicama mučeni i na svake kušnje stavljeni. A to nam sve rade Magjari za to, što smo vjerni bili kralju svome, narodu svome i ljubili braću svoju. Magjari su u Hrvatskoj prije imali zloglasnoga Kuena bana, koji je dosta zla počinio jadnome narodu našem; al kad se prispodobi njegovo vladanje sa vladanjem bana Raucha, ovaj je hiljadu puta gori od njega. Kuen nije ni htjeo, ni mogao, ni smio počinjat takovih zlodjela, kakova počinja Rauch. Zlo nam je da gore ne može biti. Magjari, tudjinci, gospodare u našoj kući, a naši se ljudi kolju medju sobom. Ovih dana osobito je procvielio vas hrvatski narod. Umro je njegov miljenik naš vriedni, značajni i dobri Dr. David Starčević, sinovac pok. Ante našeg učitelja, a brat Dr. Mile. Umro je kô junak, kô pravi kršćanin, shrvan svakojakim progonstvima, a i tamnicom od nekoliko godina, a osudjen je bio za Kuena što je branio prava hrvatskog puka. Malo je ovakovih ljudi. I stariji, a osobito mladji naši ljudi, koji u narodu kolo vode neka se u nj ugledaju, i Hrvatskoj će bolje biti.

Bosna. Ne smidemo ni pisati kako je u onoj zemlji. Svakako dobro nije. U gori se šum čuje. Sad, ili je vjetar, ili vuk, ili trtak poliče. Al nije valjda ni jedno ni drugo ni treće, nego se ljudi veru po gorama lov loveći, al ne ni zecove ni ptičice, nego ljude. Brat se sprema na brata. Srbi i Crnogorci, kô da će zbilja na Bosnu udariti. Austro-Ugarska sprema čete da ih dočeka. Jadna bratska krvi! A da bi na korist bilo; ali ne može, nego će veliko zlo nastati i po Srbiju i po Crnogoru. Mnoge vlasti nastoje da se Srbi umire, al bi reći, da sve pametne opomene ne vriede. Nikada naglost nikomu nije koristi doniela, pa ni Srbima ne će; ali će ih

i upropastiti ili im barem velike štete nanieti, a mi molimo Boga, da ni toga ne bude.

Austrija. Ministar Beck ode, a došo je Bienert. Jedan Niemac pošao, drugi došao. Mi Hrvati, po toj promjeni, s tave na vatru, ili barem od zla na gore. Nama je dosta nazdravljati, bučiti, rušiti jedan drugoga, a neprijatelja puštamo da nas nesložne tlači. Mi jedan drugoga i u ponor turamo, a Niemci jedan drugoga namještaju da zapovieda sad jedan sad drugi. Ludi mi, pametni oni. Ovako nam odavna biva i bit će nam, dok se ne dozovemo pameti, dok nezaulazimo naše strasti, a medju nama ne zavlada blažena i blagoslovljena sloga. Hoće li nam današnja bečka vlada biti majka ili kô i ostale maćuha? Ne uzdamo se ljubavi od srca, u kojem samo mržnja gospoduje. Ne ćemo moći svoje proizvode prodati, željeznica ne ćemo imati, jezik naš ne će u zemlji našoj vladati, doklegod nam ne budu povraćena hrvatska prava naša. A kad ne bude Niemac ministar naš i skrbnik, nego kad u našoj zemlji, u našem bielom Zagrebu, budu naši ministri stvarali zakone za nas i za nas se starali, tad će nama bolje a i dobro biti. Ujedinjena Hrvatska, to je jedino uhvanje naše i sjegurni spas.

Istrija. Tamo bio nastao nekakav mir izmedju „Talijana“ i Hrvata (Slovenaca). Bili se pogodili i pismeno utanačili, koji će kotari birati „Talijana“, a koji Hrvata. Ali pravo reku: ni u moru mire, ni u Talijana vire. Prevarili su naše dobroćudne ljude. I neka, da se jedan put naučimo pameti. Unapried, kako se govori, drukčije će se naši vladati. Bit će im po onoj: kako ste sijali, moji „Talijani“ ženjite! A i pravo bi bilo, da tako bude. Ali...! Mi smo Hrvati puno golubinjne, ovčije čudi, a tko se ovcom gradi, izjest će ga vuci. Zasučimo jednom brkove, pak im dokažimo, da su prošla vremena mletačke republike, i mi hoćemo da kolo vodimo, kô što je i pravo i pravedno.

Dobrovoljni prinosi za širenje „Prave Pučke Slobode“.

Primili smo od jednog vrlorodoljuba iz Hvara K 20. Dok zahvaljujemo vrlom rodoljubu, molimo prijatelje širom pokrajine, da sliede ovaj liepi primjer.

Prije skupljeno	K 545
Danas	„ 20
Ukupno	„ 565

Prije predplatismo 274 siromašnja težaka, danas 10. Ukupno predplatismo 283.

Hrvati pravaši! širite i pomažite „P. P. S.“ ovaj neovisni i pravi pučki list.

Osvrt na zaglavke našeg urednika za dobro težaka.

Uvod.

U zadnjem broju našega lista pod naslovom: „Na rad, za dobro težaka!“ naveli smo i deset zaglavaka ili ti vam rezoluciju, koje je naš urednik iznio pred obću skupštinu „Poljodjelske blagajne u Šibeniku“, a koji su bili, kako rekospo, jednoglasno usvojeni. Po onoj narodnoj: „obećanje staro dugovanje“, red nam je, da se osvrnemo, i ako u kratko, na pojedine zaglavke, jer nam je uzak prostor lista, a da bi mogli progovoriti o svakome onako, kako bi se moralo i kako nas rodoljubna duša steže, morali bi napisati čitave knjige. Hajmo redom.

Povišenje uvoznog poreza na pivo (biru).

Danas tko ima zdrave oči, vidi, da švabska bira sve to više tura naše vino u kut ili kako još narod govori, u kantun.

Da nam se ne reče samo, da govorimo radi toga, jer smo neprijatelji Švaba (Nemaca) i njihovih proizvoda, navesti ćemo nekoliko brojaka, pa nek težak sudi, ako govorimo istinu ili laž. Evo ih:

U gradu Splitu, dakle u gradu, gdje demokrati najviše viču, da rade za dobro težaka, pije se ništa manje nego 3000 hektolitara bire, a u cijeloj Dalmaciji 30.000 hektolitara na godinu. Za uvoz bire u našu zemlju plaća se neznatan porez od 4 K za svaku metričku centu. Kušalo se je i radilo se je oko toga, da se povisi ovaj porez, ali gospoda ministri u Beču nisu hotili na to pristati. Bečka se vlada slabo ponaša naprama nama. Da zaštiti svoju biru, nije htjela i ne će da dopusti povišak poreza na biru, a dopušta, da svaka občina udara porez kakov ona hoće našem vinu. Vlada dopušta bečkoj občini, da udara uvoznu carinu od 11 K po hektolitr našem vinu, a onoj u Trstu 24 K po hektolitr, a nama neda ni da o biri proslavimo.

Kada bi se uveo uvozni porez na biru u našoj zemlji razmjerno kako je udaren uvozni porez našem vinu u Trstu, naša bi zemlja imala godišnji prihod od 700.000 K. Je li dakle pravo, da s jedne strane bira iztiskava vino u našoj zemlji, a da mi od toga nemamo nikakove koristi? Nije pravo ni po božjemu ni po ljudskome zakonu, te stog moramo zborom i tvorom raditi u saboru i van sabora, da se poveća uvozna carina na biru, da se pravica kroji svim narodima naše carine, jer na kraljevu dvoru u Beču stoji uklesano nad vratima: „Pravica je temelj države“.

Imenovanje petorice konobarskih nadzornika.

Premda smo mi uvjereni, da izmedju posjednika i težaka nitko ne nadodaje vinu takovih stvari, koje bi bile štetne po našu vinsku trgovinu, a još manje po ljudsko zdravlje, to ipak, da ušutkamo glas naših protivnika po velikim gradovima, koji govore narodu, da ne smije piti naše vino, pošto da u nas nitko ne nazire konobe i stoga da mi naša vina patvaramo, tražimo povećanje broja konobarskih nadzornika. Mi ne ćemo danas braniti naše trgovce, koji toče naše vino na žalost neki samo po imenu u nekim mjestima, ali da sačuvamo dobar

glas našem vinu, tražimo da vlada imenuje petoricu konobarskih nadzornika i to sa sielom u Zadru, Šibeniku, Splitu, Hvaru i Korčuli, sa nalogom, da ne oblaze samo male seoske podrome i bačvice od 5 hkl. već da zalaze što češće kod onih, u kojih ležu bačve kao gusterne, a u njima naše vino spremljeno za prodaju.

Uredjenje osobitih upisnika kupovanja vina.

Možda će se kome učiniti, da je ovo kakova malenkost ili neznatna stvar, ali nije tako. Konobarski nadzornici uz ostalo, a za svoju još bolju sigurnost morali bi sami tražiti, da vlada naredi uvedjenje osobitih upisnika kupovanja vina u velikim skladištima, koliko u pojedinim pokrajinama, pa i u našoj zemlji, toliko i van njih.

Ne rietko se na žalost opaža u velikim skladištima van naše zemlje, da vino se toči i prodaje svaki dan, a da su bačve uvijek pune, a nitko vino u nje ne salije.

Ovoga se svega sjegurno ne bi dogodilo, kad bi dotični trgovac i spekulant imao upisnik u koga je vino kupio i kojim mu je putem stiglo u konobu. Ovo ne samo da bi bila prva i temeljna zapreka patvaranju vina, da li bi bio i dobar put, da se zaprieči kriomčarenje. S ovog razloga moramo nastojati iz petnih žila, da se ovo što prije uvede, pa makar trgovci vina i spekulanti kesili na nas zube još više nego kese danas.

Uvedjenje poreza na vino, koje dolazi u našu carevinu iz Ugarske.

Danas Ugarska proizvodja od 5—6 milijuna hektolitara vina, uprav toliko, koliko je dosta za njezine potrebe. Poslie 5—6 godina Ugarska će proizvodjati i do 16 milijuna, uprav toliko, koliko je imala prije filokse. Naravna je stvar, da će ona tražiti put svom vinu, a još naravnije, da će joj taj najbliži put biti Austrija. Dok će dakle s jedne strane tražiti put u trgovinu svom vinu, s druge opet strane će zatvoriti vrata našem vinu van svoje kuće utakmicom, a u svojoj kući velikom carinom i potrošarinom. S ovog razloga mi moramo tražiti, da se uvede na granici carina na ugarska vina još sada, jer kašnjenje nam može biti zlo i naopako. Ovo je nužno i stoga, da se preprieči preko Ugarske, koja na žalost ima Rieku u svojim rukama, uvedjenje u Austriju stranih vina, a po imence talijanskog. Činiti će se možda komu ova stvar nemoguća u današnja vremena, ali nama ne, koji smo naučni uvijek da nas zlo i led bije sa one strane, odakle bi nas sunce imalo i moralo grijati.

Drugi put ćemo dalje.

Izjava.

U broju 39. „Pučke Slobode“, koja izlazi u Splitu, neki nepozvani dopisnik bezobrazno podvaljuje u dopisu iz našega sela, da je blagajna na Metkovićim, kojoj je ravnatelj g. fra Ante Gnječ, na propast našega sela i ciele okolice.

Mi podpisani, kao slobodni građani i članovi iste blagajne, koji znademo svačije zasluge i rad cijeniti, u ime svoje i mnogobrojnih naših drugova najsvečanije osudjujemo onakovo lažno pisanje. Blagajna je ustanovljena i oživila pod upravom fra Ante,

ali je lažno, da je blagajna njegova — blagajna je svijuh nas članova, za našu korist i naš spas. Nije istina, da je blagajna nas učerala u dugove, nego je naprotiv istina, da je blagajna nas oslobodila težkih dugova, a još težih darova i kamata.

Laž je, da nas fra Ante uči razsipnosti; naprotiv je istina, da nas je on jedini prvi počeo učiti štednji, većemu radu, požrtvovnosti: on nas odalečuje od pravdanja, smutnja i bezposlicâ. A ako smo dužni na blagajni, dužni smo opet sebi, jer poznajemo duh takove zadruge, te smo kadri, da pošteno dug podplatimo i ne ćemo na vrata nepozvanog dopisnika, koji ne smije bez nas u naše ime u javnost pisati, sa moljkanjem doći.

Baš ove gladne godine, da nije bilo blagajne i našega fra Ante, mi bi pod težkom kamatom kao i otrag desetak godina morali stenjati, pa mu ovim na trudu i radu javno zahvaljujemo, a dopisniku preporučujemo, da u našu blagajnu kao u svetinju ne dira, jer ona je jedina naša težačka obrana i utjeha.

Neka ne misli g. dopisnik, da smo ičigovi — mi svojom glavom mislimo i svojom torbom u mlin idjemo, a ljubimo i častimo samo onoga, koji nas ljubi i za nas radi.

Bog uzdržao našu blagajnu!
Novasela kod Metkovića dne 10. stud. 1909.

Družinari „Seoske Blagajne“:

† Bebića Stipana pk. Nikole stari, Talaić Mate pk. Ivana, † Talaić Toma pk. Ivana, Rastočić Nikola pk. Mate, Šiljeg Ilija pk. Tome, Bebić Jure pk. Ante, Šiljeg Mate pk. Nikole, Dodig Mate pk. Ante, Talaić Martin pk. Jozipa, Talaić Mate pk. Ante, Talaić Luka pk. Jure, † Rastočić Luka pk. Jure, † Šiljeg Mate pk. Ivana, Bebić Petar pk. Filipa glavara sela, Bebić Ante pk. Petra, † Šiljeg Stipan pk. Grge, † Šiljeg Jozo pk. Petra, Čorapina Mate pk. Jure, Bebić Filip pk. Stipana, Franić Petar pk. Ante, Talaić Stipan pk. Jozipa, Bebić Jozo pk. Jure, Šiljeg Marko pk. Mate, Grgić Mate pk. Luke, Bebić Stipan pk. Ante, † Bebić Mate pk. Petra, † Matić Jozo Mijin, † Grgić Nikola pk. Joze, Čorapina Jure pk. Grge, † Rastočić Ante pk. Stipana, † Bebić Jure pk. Mate, † Talaić Jure pk. Mate, Bebić Stipan pk. Nikole mali, Talaić Ivan pk. Stipana, Bebić Stanko pk. Ante, Talaić Andrija pk. Mate, Matić Luka Mijin, Dodig Ivan pk. Jozipa.

Pismo iz Amerike.

Dragi Ivo!

Ovdje dobro mogu stati samo opaki ljudi, a i to dok im ne prisjedne.

Ja vidim, da sam previše dobar i moralan, a da bi išta mogao u Americi postići. Amerika je utočište ljudi najgore vrsti, koje je evropsko društvo prognalo iz svoje sredine. Zato se naši ljudi, koji su iole poštteni, vraćaju iz Amerike. Ostaju u njoj oni, koji se ne mogu povratiti porad počinjenih zlih djela, ili oni, koji bi za novac sve počinili. O kakovoj pravdi u Americi ne može se ni govoriti. Sve je podkupljivo: i sudac, i stražar, i svjedoci. Čuo sam o tom priповiedati, a i sâm sam izkusio. Bilo bi predugo, da o tome pričam. Današnji Amerikanci i postali su od kojekakih pribjeglih

propalica sa svih strana svieta. Pa kakovi oci, takova i djeca. Ta su djeca bez kršćanskog, bez duševnog odgoja. Čine što hoće. Ne smije ih niko ni pokarati. Amerikanska djeca „klisaju“ se po cesti i nabacuju se na prolazeće masivnim loptama. Čovjek mora da zaista pazi, da ga koje diete ne očepe, da mu ne izbije oko ili zub, da mu ne razbije glavu. Ako upoznađu čovjeka, da je stranac, obore se na njega i navale s kamenicama i drugim koječim, što im dopane ruku. Mora čovjek da bježi u koju trgovinu ili krčmu, pa da moli dotičnog gospodara, da ga spasi. Ovaj preporučuje čovjeku, neka čeka barem pol sata, dok se djeca razidju, a onda neka odmah sjede u tramway. A prolaznici? Smiju se, a da obrane čovjeka, Bože sačuvaj! Jedinu će ga obraniti stražar, ako je blizu. I meni su kojekakvi otpadci voća i klipovi kukuruza svirali pokraj ušiju i nosa. A nisam smjeo ni okrenuti se. Bilo bi još gore. Udarale mi od ljutine i žalosti suze niz obraze. E, moj dragi brate, žao mi je raztužiti te. Ali čini mi se, bit će mi lakše, ako ti rečem, da sam već više puta polio gorkim suzama ovu američansku zemlju, koju kopam i trpam u kola, dižući i teško kamenje, koje mi već oderalo dlane. Ne plačem, što moram raditi. Jer, napokon, uza sve to ćutim se zdravijim, nego igda prije. Ali, teško mi se sviđa oko srca, kada vidim, kako nas drže, kao marvu, koji da smo samo za to stvoreni, da nje, gospodare, bogatimo i hranimo. Moji drugovi toga više i ne opažaju, jer su na to već privikli. Mnogi opet to i zaslužuju, jer su lopovi, pa ne bi ništa radili, da ih silom ne nagoniš. Kako si mogao čitati po novinama, amo je nas Hrvata mnogo. Do 500 naših ljudi svake godine pogine pri teškim radnjama, a toliko ih opet ostane sakatih, radeći po raznim tvornicama i rudnicima. Da, daju nam puno veću plaću nego li je tamo radnik može dobiti, ali koja korist od toga, kad te skupoća odjeće i obuće baš ubija, a zdravlje ti je i isti život uvijek u pogibelji. Više tamo vriedi kruna i sladja je, nego amo dolar. Čuvaj se, moj lve od napasti i doma stoj, a eto mene, samo da stucam za put. Pozdravi sviju! Bog!

Tvoj Petar.

Naši dopisi.

Junaci demokratske stranke.

Imotski.

U posljednjem smo se broju osvrnuli na dva, a ovog ćemo prosljediti napred, kako smo bili i obećali — „Šepavac-kalaj s“ — u kratko „Galički žudija“ je mudro čeljade. Junak i mučenik naroda. Ako ništa bar mu občina mora biti harna, jer samo on može utrti ono komad puta do glasovite besjedovnice. Njegova se opet uvijek broji, a u njega nema rieči „nemogućnost“. On se hvasta, da je cijeli svoj život posvetio mukotrpnom hrvatskom narodu, dočim taj mukotrpn narod zna kako ga on za uši vodi, kad ima izplaćivati dugove njegove štedionice ili kojekakve parničke troškove. Ali narod je uvidio propast, u koju ga vodi, pa mu je počeo odgovarati u redu. — „Lažeta“, to je ime, kojim ovdje jednoga krste. On ljubi istinu, a neprijatelj je najljucih laži.

Je li vam što obećao i zadao rieč, možete biti sigurni, jer će se prije pečina maknuti nego li on na manju doći. Izgled je čistoće, a to nam zna najbolje kazati prijatelj mu u svemu naš dragi Mile, koga zadovoljuje čistom arijom. Uživa veliko povjerenje, pa stoga ga je i narod uzdigao na velike časti i osobito ga je ove godine nadario sa jajim, jer ga po varošu i zovu za to „jajar bosanske pašee“. — „Kokošar“ je slavno ime u demokratskoj vjeri. Kokoš — kokoš je i lieo ime, ali i liepo za zube. On to najbolje znade, pa stoga ga je narod i gornjim imenom prozvao. Vrstan je on majstor bio u travarini, ali je majstor bio i u otvaranju sudbenih tavulina. Ovaj je junak prvi u demokratskoj vjeri, ali je i prvi u utvaraskoj politici. Živila demokratsko-utvaraska politika i živio „Galički žudija“, „Lažeta“ i „Kokošar“?! Slava imotskoj občini!!!

Lažljivi demokratizam advokata Smodlake.

Split, 22. studenoga.

Veliki prorok i otac maloga puka, advokat Smodlaka, svoju oholost i ambiciju znao je pokriti plaštem toliko razvikanog demokratizma. Od više godina njegova je besjeda: sve za težake i za mali puk. Svi su pametni odmah uvidili, da je to samo varka lukavog advokata: ali kako po sv. Pismu broj bedastih na svijetu je neizmjeran, tako je mnoge ta njegova besjeda gotovo začarala i zasliepila. Medjutim, evo još jedan dokaz njegove lažljive ljubavi za mali puk. Već davno prije izbora naglasivao advokat Smodlaka kroz svoju „Pučku Sramotu“, kako treba za zastupnike izabrati težake, koji će se boriti za težačka prava. U tom pisanju pomogao je Smodlaci i Jure Kapić kroz svoj „Pučki List“, i on je želio viditi u saboru sve same težake pod kapom i kaparanom. I da se ne bi reklo da oni samo tako pišu, odrediše za splitsku okolicu dva težaka za kandidate, ma da su već unapried znali, da ne će uspjeti, te jadne težake izložili sramoti, tako da im se sada svatko ruga. Naprotiv se dogodi, da su u sinjskoj krajini pravaši izabrali za zastupnika Simunića, pravog težaka pod kapom i kaparanom. Kud naravnije, nego da demokrati pohvale ovaj izbor? I mi smo se nadali ovdje doživiti u čast Simuniću ono isto slavlje, kojim demokrati lani proslaviše u ovom gradu izbor nekolicine njihove naprednjačke gospode u Hrvatskoj. Ali tog slavlja niesmo doživili, jer Simunić, i ako pučanin, nije izišao iz demokratske kovačnice. Dapače u „Pučkoj Slobodi“ i u „Pučkom Listu“ ni rieči o tom izboru. Naprotiv u Sinju, demokrati su glasovali proti Simuniću, težaku pod kapom i kaparanom. Dakle, za advokata Smodlaku niesu svi težaci jednaki; samo oni su dobri, koji pušu u njegov rog, i puštaju se vrtiti kako on hoće. Ovo je jedan dokaz više njegove lukavosti i licumjerstva. Nema mu para na cijeloj kruglji zemaljskoj. A ti ga se narode čuvaj; nedaj da te on razdvaja i ciepi, nego se drži tvojih pravih prijatelja, onih, koji ne traže svoju, nego tvoju korist i napredak.

Viesti.

Gg. povjerenicima i predbrojnicima na znanje. Molimo svu gospodu, kojima šaljemo „P. P. S.“, a do danas nam ne po-

slawe predplate, da to učine čim prvo, jer list se mora plaćat tiskari, a puno toga za list primit imamo. Molimo dakle uredit račune.

Svečanost jubileja Pija X., koja se je u ovom gradu slavila u nedjelju 22. o. mj. bila je obavljena osobitim sjajem u stolnoj bazilici, koja je za ovu prigodu bila liepo urešena i razsvietljena. Pontifikalnoj Misi, uz mnoštvo vjernika svakog stališa, prisustvovala su takodjer i sve političke, občinske i vojničke vlasti. Pjevanje, koje se je ovoga puta izvelo u crkvi, povećalo je znamenitost blagdane i mora se priznati, da se nije odavna čulo onakove glazbe. Misa je glazbenika Foschini-a naslovom „Missa in honorem S. Augustini“ i jedna od njegovih najmodernijih kompozicija crkvenog stila. Odgovara podpuno liturgičnom pjevanju, te se odlikuje svojom veličanstvenošću i ozbiljnošću. Mislimo dapače, da se nije moglo u crkvi ovom prigodom bolje proslaviti jubilej Pija X., ovog pravog mecene crkvene glazbe, nego izvadajući misu, koja odgovara njegovom giasovitom „Motu proprio“. — Pri ovoj kompoziciji nema onih dugih preludiranja prije svakog komada, niti prekidanja medjuigramama, koje su bez kraja. Ne čuje se onih dugih ponavljanja stereotipnih i dosadnih „gloria“, „laudamus“ itd., koje su prvašnji kompozitori, zaboravljajući na duh, kojim treba da diše crkveno pjevanje, uglazbivali, a mogli su radje pristati za kojekakve dvopjeve ili tropjeve operete, nego za veličanstvenu i zanosnu himnu „gloria“. Misa, koju su pjevači u troglasnom zboru izveli uz pratnju podpune orkestre, u nedjelju kao što i na dan Gospe od Zdravlja, udovoljuje vjerskim čuvstvima, kojim treba da bude obuzet čovjek kad se nalazi u crkvi; i svojom melodijom prilagodjuje se u tiesnoj svezi smisli liturgijskog teksta. Izvedba, mora se reći, nije bila baš dotjerana, falile su one razne modulacije, koje podaju života pjevanju i naravni prelazi od piano na forte, no ipak naišla je na obće odobravanje i zadovoljstvo svih prisutnika. Da je bio jači zbor pjevača, bila bi sigurno postigla veličanstven efekat. Orkestar je bio jak i liepo je udarao. Preko ofertoriuma pjevao je tenor-solo prigodni motet „juravit Dominus“ od M. R. Glazba je melodične naravi, te doimlje na čuvstvo, a ugodno je slušati pratnju harmonijuma. I ovom prigodom iztičemo želju, da se živo nastoji, e se u našoj katedralci svake veće svetkovine čuje pojačani zbor pjevača i biranih komada, jer će se tim podati onaj sjaj crkvenom kultusu, koji se pristoji, i vjernici će rado prisustvovati uzvišenim funkcijama, kakvih crkva razvija u svom liturgičnom veličanstvu, kad se bude i kod nas provadjalo ozbiljno crkveno pjevanje.

Šibenska Poljodjelska Blagajna za svoje članove nabavila je hrane. Prva partija prispjela je u prošli ponedjeljak i kroz dva tri dana bi raznešena. Na ovu gladnu godinu, da jednom našem težaku nema blagajna po vladi, crko bi od gladi. Ljudi u se i u svoje kljuse! Udružujte se u svoje blagajne, pa vjerujte, bit će vam bolje.

Šta je sa sienom? Mnogi naši težaci naručili kod vlade u Zadru siena i poslali unapried djelomično novac (kaparu). Ima tome 2 mjeseca, a do danas nema siena,

nema novca natrag. Zar se ovako pomaže narodu u teškim i gladnim godinama? Pitamo, da se narodu, bar kad plaća, dađe što mu treba i to dobru robu, a ne kô obično — slabu.

Slabo plaćanje duhana. Tuže nam se gojitelji duhana, koji su ovih dana predali svoj duhanski prvoizvod na ured odkupa duhana u Trogiru, da im je bio plaćen upravo najmizernije. Osobito je krivo učinjeno onima iz Rogoznice i Primoštena. Da osvjettimo, navest ćemo samo to, da je jednom iz Primoštena za 92 kg. duhana plaćeno K 4:20!!!

Šest ukopnika mladeži.

Neki dobričina starac, običavaše ovako govoriti: Kad gledam kako žive dandanas mladež, samo mi dolazi da plačem. Teško mi je baš viditi, kako u cvietu mladosti, kad se u nje polagaju najljepše nade, oni padaju poput suhih listova, postaju žrtvom sljedećih šest ukopnika:

Prvi ukopnik je pijanstvo.

Žestoka pića sama po sebi pripravlja ranu smrt. Sjeme, koje stoji uvijek pod vodom, gine. Svieća se trni, ako se samo nadoljeva. Želiš li dugo živjeti, ne pij prekomjerno žestokih pića.

Drugi ukopnik je nečistoća.

Koliko ih je, koji oslabljeni ne mogu niti da na nogama više stoje; izgubili su jakosti duševne i tjelesne. Tako je ta neurednost osakatila neke, da niti izgledaju više kano ljudi; bleda lica, utonjenih očiju, upalih prsiju, nogama poput svieća, to su pravi mrtvaci koji hodaju. A i ne može da bude drugačije. Sve što gori i dogoriva.

Treći ukopnik je srditost.

Žestina i ljutina prikraćuje život, govori Sirok. A sv. Paval kaže (gal. 5): srditost poradja inad, a taj je uzrokom nagloj smrti.

Četvrti ukopnik je neposlušnost svojim roditeljima.

Tko ne zna kojim su blagoslovom usrećeni oni, koji izpunjaju četvrtu zapovjed Božju, a one, koji ju ne izpunjaju, stiže prokletstvo. Suho drvo, koje se ne prigiblje, mora da pukne.

Peti ukopnik je opako društvo.

Koliko ih se izgubilo, jer su upali u opako društvo! Opak čovjek sjegurno je da ne će mrtva uskrsnuti, zloću izpraviti, ali hoće mrtav t. j. izkvaren čovjek svojim smradom i živoga i najboljega pokopati. I malo kvasa ukiseli vas kruh.

Šesti ukopnik je lienost.

Lienost čini živa čovjeka mrtvacem. Zar se više koristi imade od lienčine, nego li od mrtvaca? Kad stablo ne nosi ploda, posječe ga se i u vatru baca.

Neka naša mladež dobro sve ovo promisli i ako želi dugo živjeti, treba joj se čuvati navedenih ukopnika. Kršćanski tko živi, kriepostno živi, a taj dobro i dočekuje. Kriepostna čovjeka Bog ljubi i pomaže, a poštena čeljad hvali i poštuje.

Svega po malo.

U Napulju, u Italiji, bilo je neki dan strašno vrieme. Onakove oluje odavno sviet ne pamti! Porušilo stupove telegrafa, rušilo kućice, raznosilo krovove i potrgalo mnogo brodova i brodica. Poplimio je bio vas grad, a voda po ulicama i trgovima tekla kô potoci i rieke. Listovi ne pišu da je tko poginuo, i nedaj Bože!

Tko za tudjom vunom podje, sâm ostrižen kući dodje. Neki lupež čuo, da mu susjed imade guska, koji vriedi što rečeš. Okladi se s njekojim svojim prilikama, da će poći oti ga, pak da će ga skupno izpeći u jednoga od njih. Drugovi rekoše: dobra ti je! Ti pečenku, mi ostalo. Ode lupež da guska ukrade. Donese ga. Sutra dan za objedom jeli slatko tudju muku i sve se smijali. Dodje na vrata poštar i predade listove. U jednoj novini piše gospodar kome su ukrali guska: „Tko mi donese guska, ja njemu na dar 20 kruna“. A što je bilo? — Lupežu dok je lovio guska, izpala iz žepa kesica, a u njoj bio zlatan novac od 20 kruna. Kad su to za stolom čitali, svima im je zalogaj prožuknuo, a osobito glavnome krivcu. Pokesali se oni da mu štetu nadoknade; al da, njega je isto najviše zažuljalo. I pravo mu budi! Ne diraj tudju muku, pak se zla ne boj!

Umro je kinezki car i carica. Ma baš kô da su se dogovorili! Sumnja se, da su se neki drugi o njihovoj smrti dogovorili, a car i carica to ne razbrali, pak borme stoga odoše skupa po koromač.

U Parizu lopovi dočekali jednu bogatu gospodju, strpali je u kočiju, pak s njom u šumu. Okrali joj sve novce, pootimali prstenje, mendjuše, kolajne i sve zlato, što je na sebi imala, dobro je izprebijali, ostavili je u šumi, a oni svoj put! Lopovi se kô gospoda, odvezli smijući se, a gospodja, dobra i poštena duša, osta tu ni živa ni mrtva kukajući. U zoru ju čobani izveli iz gaja i ona jadna ode kući. — I ako uteku ljudskoj pravdi, ne će Božjoj! Doći će pir na lopar.

Sviet u brojkama. Zanimati će naše čitatelje, da mu u brojkama iznesemo cieli sviet, t. j. koliko ima četvornih kilometara i milijuna stanovnika, a po tomu koliko stanovnika otpada na svaki četvorni kilometar (mi pišemo radi kratkoće č. klm., a to znači: četvorni kilometar).

Od tih podataka iznašamo ovdje veličinu pojedinoga kopna.

Evropa imade 10,000.000 č. klm., 437 milijuna stanovnika, 43 na č. klm.; Afrika: 31.500.000 č. klm.; 126 milijuna stanovnika, 3 na č. klm.; Azija: 41.600.000 č. klm., 851 milijuna stanovnika, 20 na č. klm.; Sjeverna Amerika: 26 milijuna č. klm., 116 milijuna stanovnika, 4 na č. klm.; Južna Amerika: 18.500.000 č. klm., 45 milijuna stanovnika, 2 na č. klm., — Oceani prekrivaju 347,200.000 č. klm. Veliki ocean zaprema površinu od 170 milijuna č. klm. Ukupna površina zemlje iznaša 512.900.000 č. klm., a cjelokupno stanovništvo zemlje iznaša 1626 milijuna ljudi.

Najveće su države: Velika Britanija ili Englezka sa 34,543.000 č. klm., Rusija

sa 22,392.000, Kina sa 11,383.000, Francuzka 10,904.000, Sjedinj. Države 6,055.000, Njemačka 3,199.000 četvornih kilometara.

Prama broju žiteljstva mogu se države ovako porediti: Englezka 403 milijuna, Kina 350, Rusija 152, Sjedinjene Države 98, Francuska 81, Austro-Ugarska 50, Turska 38 i Italija 36 milijuna stanovnika.

Gradovi se ovako mogu razrediti: London 7,021.800, New-York god. (1906) 4.049.000, Pariz 2,763.000, Beč 2,000.000, Tokio 1,819.000, Petrograd 1,429.000, Moskva 1,359.000, Carigrad 1,106.000, Peking 1 milijun stanovnika.

Najviše gradjevine svieta su: Eifelov toranj u Parizu 300 m., Obelik u Washingtonu 169 m. i Mole Antone Jiana u Turinu 164 m. „P. G.“

Narod bez škola jest narod bez budućnosti.

Pomozimo hrv. istarsku sirotinju!

SAPUN DRUŽBE

sv. ĆIRILA i METODA

jest najbolji i najjeftiniji. Kupujmo samo taj šapun, a time pomažemo bez naše štete siromašnu školsku djecu u Istri. Odbacimo tudji šapun. Za naručbe cene i ostalo valja se obratiti tvrdki

Ivan Lentić,
Milna (Dalm.).

Svoj k svome!

Župnici crkvinarstva bratovštine koji žele

prave svieće
od pčelnog voska

neka naruče na

„Jednu hrv. tvornicu voštanih svieća“
na paru

Vladimira Kulića, Šibenik (Dalm.).

Ponude i cienici šalju se badava i franko.

Hrvati i Hrvatice!

pomozite družbu

Svetog Ćirila i Metoda!

Hrvatska Tiskara (Dr. Krstelj i drug) — Šibenik